

Karjeras ziņas

Valsts izglītības attīstības aģentūras ziņu izdevums 2017

Notikums

ESF projektā uzlabo karjeras atbalsta pieejamību vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs

Kopš 2016. gada decembra, kad Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) sāka Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekta „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” īstenošanu, lai uzlabotu karjeras atbalsta pieejamību izglītības ieguvējiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, ir noslēgti sadarbības līgumi ar 73 pašvaldībām un to apvienībām un 13 profesionālās izglītības kompetences centriem, tā nodrošinot karjeras atbalstu 403 vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs 108 Latvijas pašvaldībās.

Papildus sniegts informatīvais un metodiskais atbalsts sadarbības partneriem, pedagogiem karjeras konsultantiem un citiem karjeras atbalsta nodrošināšanā iesaistītajiem speciālistiem gan informatīvos semināros un supervīzijās, gan izstrādājot metodiskos materiālus. Atbalsta pasākumos pedagogi īpaši

akcentēja nepieciešamību veidot vienotu izpratni par efektīvu, optimālu karjeras izglītības atbalsta sistēmu un tās attīstību, nodrošinot labāku un daudzpusīgāku sadarbību starp visām iesaistītajām pusēm, ieskaitot izglītības iestādes, pašvaldību un citus sadarbības partnerus.

Ir notikuši arī divi nacionālie jauno profesionāļu meistarības konkursi: 2016. gadā – nacionālais konkurss deviņās profesijās un 2017. gadā – nacionālais jauno profesionāļu meistarības konkurss „SkillsLatvia 2017” 17 nominācijās. Konkursa laikā notika jaunāko tehnoloģiju un profesiju paraugdemonstrējumu pasākums „Profesiju parāde” un informatīvi izglītojoši semināri karjeras izvēles jautājumos „Domnīca”. Nacionālo konkursu un paraugdemonstrējumus vēroja vairāk nekā 4000 apmeklētāju.

2017. gada maijā veikta pedagogu karjeras konsultantu e-aptauja, lai noskaidrotu viņu viedokli par VIAA

uzturēto informatīvo un metodisko resursu pietiekamību, to satura apjomu un kvalitāti. Apkopotās atbildes un ieteikumi izmantoti, izstrādājot projektu vietnes www.profesijupasaule.lv pilnveidošanai. VIAA uzturētajā vietnē aktualizēta 161 intervija ar nozaru pārstāvjiem un profesiju attēlu galerija. Drīz šajā vietnē būs pieejami informatīvie materiāli par vēl četrām profesijām. Darbs pie vietnes satura apjoma paplašināšanas turpinās, piesaistot dažādu nozaru pārstāvētās organizācijas un iestādes.

Projekta kopējais attiecināmais finansējums ir 21 645 410 eiro, tai skaitā ESF ieguldījums 18 398 598 eiro un valsts budžeta līdzfinansējums 3 246 812 eiro. To plānots īstenot no 2016. gada decembra līdz 2020. gada nogalei sadarbībā ar Latvijas pašvaldībām un profesionālās izglītības kompetenču centriem. Detalizēta informācija par šo projektu ir atrodamā VIAA mājaslapās sadaļā karjeras atbalsts.

Improvizācija karjeras konsultēšanā

Agita Šmitiņa

karjeras konsultante,
docente Vidzemes
Augstskolā

Aktīvi debatēt, izspēlēt aizraujošas improvizācijas teātra etīdes, grafiski attēlot notikumus, būt par grāmatu vai lasīt dzīvu grāmatu, veikt interesantus komandas saliedēšanas uzdevumus, runāt fotomākslas valodā – to visu varēju piedzīvot starptautiskajā neformālās izglītības metožu apmācības un pieredzes apmaiņas pasākumā *Connector 2017*, kas programmas *Erasmus+* ietvaros šī gada jūlijā norisinājās jau ceturto reizi, šoreiz Rumānijā - Bukarestē.

Connector galvenā ideja ir ieraudzīt jaunus aspektus un radīt jaunas iespējas formālajā un neformālajā izglītībā, apzināt un risināt mācāmās grupas vajadzības un dažādot izglītības metodes un paņēmienus. Pasākumā piedalījās gandrīz visu Eiropas valstu neformālās izglītības treneri, pedagogi, izglītības praktiķi, psihologi, karjeras konsultanti no skolām, augstskolām un jaunatnes organizācijām. Tur es pieredzēju aizraujošas mācības un lielisku komandas atmosfēru, uzklauzīju savas jomas labāko speciālistu padomus un guvu neatsveramu pieredzi turpmākajam darbam grupu vadīšanas un karjeras konsultēšanas jomā.

Karjeras konsultēšanas joma ir cieši saistīta ar interaktīvām neformālās izglītības metodēm. Karjeras konsultantiem ir jāprot jauniešus ieinteresēt, aizraut un rosināt viņus

Pārtraukums starp nodarbībām

piedzīvot karjeras plānošanu kā interesantu sevis izpēti, ir jāpalīdz viņiem apzināties un attīstīt savas kompetences, kā arī pieņemt pārdomātus un plānotus lēmumus par savām turpmākajām profesionālajām izvēlēm. Tā kā grupu konsultēšana un grupu nodarbības ir karjeras konsultanta darba daļa, *Connector 2017* pieredze man bija īpaši noderīga.

Connector norisinājās piecas dienas. Šajā laikā dalībnieki varēja piedalīties vienā atsevišķas tehnikas meistarklasē, apgūstot grupu vadīšanas un konsultēšanas paņēmienus, un vēl trīs citu grupu paraugdemostrējumus un vingrinājumus. Es izvēlējos improvizācijas teātra meistarklasi. Improvizācijas teātrim raksturīgs tas, ka situācijas tiek veidotas spontāni – dalībnieki dzīvi reaģē uz grupas biedriem un piedāvā savus risinājumus un ieteikumus, tā izveidojot stāstu. Līdz ar to katra improvizācijas teātra izrāde vai pat tikai paraugdemostrējums ir vienreizējs un atšķirīgs. Šajā meistarklasē es iemācījos daudzus aizraujošus grupas iesildīšanās un aktivizēšanas uzdevumus un atraktīvus paņēmienus, kā ar jauniešiem runāt par karjeru un kā strādāt ar starptautisku grupu, saprototies arī bez vārdiem. Šīs metodes ļauj jauniešos attīstīt daudzas spējas un prasmes – spēju saprasties grupā, būt uzmanīgiem un vērtīgiem citam pret citu, pieņemt dažādo un atšķirīgo. Tās veicina spontanitāti, iztēli, intuīciju un elastīgumu, kā arī ļauj daudz ko atklāt par savām spējām un robežām. Mūsu meistarklasi vadīja rumāņu aktrise Mihaēla Sirbu, un viņas spējas saliedēt, uzjautrināt, atraisīt un iedrošināt mūsu komandu, kurā pārsvarā bija rumāņu pedagogi, jauniešu treneris no Spānijas un es, bija tiešām fantastiskas!

Paralēli mūsu meistarklasei norisinājās arī citas. Debašu grupā dalībnieki trenēja publiskās uzstāšanās un argumentēšanas prasmes. Debašu vingrinājumi ļauj attīstīt

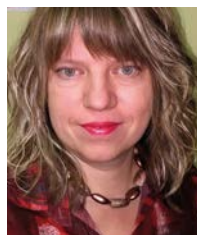
Ar *Connector 2017* dalībniekiem Rumānijā

prasmī veidot dialogu, strukturēt sarunu, aizstāvēt savu viedokli un uzdot jautājumus, kā arī veicina kritisko domāšanu. Meistarklasē „Dzīvā bibliotēka” dalībnieki varēja būt gan grāmatas, gan to lasītāji, kas iesaistās dialogā, klausās pieredzes stāstus, uzdod jautājumus, kā arī izstāsta savu vienreizējo un neatkārtojamo pieredzi. Šī tehnika ir sevišķi piemērota karjeras izglītības nodarbībām, jo ļauj jauniešiem dalīties ar savu pieredzi, šaubām, lēmumu pieņemšanas grūtībām vai ļauj viņiem uzklauzīt pieredzējušu cilvēku stāstus par savām izvēlēm. *Graphic facilitation* (zīmēšana kā grupas darba vadības instruments) nodarbībā dalībnieki trenēja savu radošumu, mācoties ātri grafiski attēlot dažādus stāstus un tēmas tā, lai tie būtu vizuāli viegli uztverami. Mums kā grupu vadītājiem ļoti noderīgi bija trenēties vienlaikus stāstīt un attēlot vizuāli. Meistarklase „FotoBalss” bija balstīta uz fotogrāfiju kā pieredzes un pasaules redzējuma atspoguļotāju un ļāva tās dalībniekiem paust savu stāstu ar attēliem. Līdzīgus vingrinājumus, izmantojot asociatīvās foto kārtis, es iepriekš biju organizējusi arī savās karjeras nodarbībās jauniešiem. Savukārt socioizglītojošās animācijas meistarklasē dalībnieki veica grupu saliedēšanās uzdevumus, sporta aktivitātes un komandu stiprināšanas vingrinājumus.

Kopumā šī pieredze man bija neatsverama – es apguvu dažādus jaunus vingrinājumus un tehnikas, ko noteikti izmantošu savā profesionālajā darbībā, kā arī ieguvu draugus un partnerus vairākās Eiropas valstīs – viņu atbalsts būs īpaši svarīgs, īstenojot starptautiskus jauniešu projektus.

Atklāj pašnodarbinātības iespējas "Profesijas laukos"

Linda Briška

Aizkraukles novada
vidusskolas
pedagoģe-karjeras
konsultante

Neatrazdami sev darba devēju un piemērotu vakanci, cilvēki bieži jūtas bezspēcīgi, tāpēc radās doma noorganizēt pasākumu „Profesijas laukos”, lai informētu skolēnus par pašnodarbinātības iespējām.

Rīkojot šo pasākumu, vēlējamies akcentēt ideju, ka jebkurš, kas dzīvo lauku reģionā un nebauda tās iespējas, ko dod lielpilsēta vai tās tuvums, var būt veiksmīgs, radot sev darbavietu pats. Ja apkārt nav daudz ražotņu vai uzņēmumu, kur būtu vajadzīgs jaunieša darbaspēks, vienmēr ir iespēja izdomāt, ko viņš pats var piedāvāt citiem. Pasākuma laikā iepazītās profesijas bija saistītas ne tikai ar lauksaimniecību – atklājās, ka, dzīvojot lauku vidē, var darboties ļoti dažādās profesijās. Skolēni varēja izmēģināt spēkus praktiskās darbnīcās, tā iepazīstot bitenieka, dārznieka-puķkopja, klūgu pinēja, mākslas (ādas un tekstila) amatnieka profesiju, kā arī senās amatu prasmes – sviesta kulšanu un augu vākšanu.

Jau sākumā, apspriežot šī pasākuma ideju ar kolēģi Innu Grahovsku, sapratām, ka jāizmanto

vietējie resursi – cilvēki, kas aktīvi darbojas tuvākajā apkārtnē. Jebkurā Latvijas novadā ir cilvēki, kas veiksmīgi atraduši jomu, kurā strādāt, nodrošinot darbu gan sev, gan ģimenes locekļiem. Šie cilvēki un viņu uzņēmumi ir vislabākais piemērs tam, kā iespējams strādāt un nopelnīt, arī nepametot savu reģionu.

Rīkojot šādu pasākumu, visgrūtākais ir finansiālās puses atspoguļošana dokumentācijā. Jārēķinās, ka, veidojot pasākumu ar dažādām aktivitātēm – šajā gadījumā ar piecām dažādām darbnīcām –, viena pasākuma ietvaros ir jāsagatavo dokumentācija pieciem pakalpojumu sniedzējiem, nevis vienam, kā tas būtu lekcijas vai meistarklases gadījumā.

Jebkurā pasākuma organizēšanas posmā ir ne vien grūtības, bet arī gandarījuma brīži. Sākotnējais tirgus izpētes posms rada prieku par katru jaunu atklātu ideju vai cilvēku, kuru varētu iesaistīt karjeras pasākuma īstenošanā. Meklējot resursus inter-

Bērni iepazīst profesijas laukos

netā un sazinoties ar cilvēkiem, brīžiem šķiet: „Kā es agrāk nezināju, ka kaut kas tāds eksistē?” Bet vislielāko gandarījumu, protams, sniedz pasākuma norises diena, ja viss ir izdevies un ir dzirdamas labas atsauksmes.

Sadarbība ar visiem, kas bija iesaistīti pasākuma „Profesijas laukos” organizēšanā, izvērtās ļoti veiksmīga. Par pasākuma norises vietu izvēlējamies Aizkraukles vēstures un mākslas muzeja „Kalna ziedi” mājīgo brīvdabas zonu, lai arī starp skolēniem popularizētu šo Daugavas novadam raksturīgo kultūrvēsturisko kompleksu un veicinātu projektā paredzēto sadarbību ar muzeju. Turklāt izešana no ierastajām mācību telpām jau vien skolēniem ir jauna pieredze un piedzīvojums.

Sadarbojoties ar profesiju pārstāvjiem – darbnīcu vadītājiem –, ir būtiski jau sākumā noformulēt, kāds ir šī pasākuma mērķis un kas no darbnīcas norises tiek gaidīts. Visi darbnīcu vadītāji bija ļoti atsaucīgi un ar lielu aizrautību bija sagatavojuši materiālus un stāstījumu, lai skolēni varētu darboties un izmēģināt spēkus viņu profesijā. Domāju, ka sadarbību un atsaucību veicināja arī tas, ka iesaistītie profesiju pārstāvji ir vietējie iedzīvotāji, kas šo pasākumu veidoja „mūsu bērniem”, kuri, iespējams, te dzīvos un ar savu karjeru veidos reģiona nākotni.

Pēc pirmā pusgada, organizējot projekta pasākumus, varu teikt: lai

Darbnīca pie klūgu pinēja

→ 3. lpp turpinājums

pasākuma rezultāts būtu labs, ir vajadzīgas kompetences un pieredze trīs jomās. Pirmkārt, tā ir laba komunikācija ar sadarbības partneriem, pakalpojumu sniedzējiem un citiem pasākumā iesaistītajiem. Otrkārt, spēja plānot un organizēt pasākuma norisi – laiku, vietu, skolēnu skaitu vienā grupā, nepieciešamo aprīkojumu. Un, treškārt, izpratne par visu projekta dokumentāciju no tirgus izpētes līdz beigu atskaitei. Ja karjeras konsultantam nav pietiekamu zināšanu par dažādu nodokļu vai uzņēmējdarbības formu atšķirībām, var rasties grūtības, vienojoties ar pakalpojuma sniedzēju par nepieciešamo dokumentu sagatavošanu vai pakalpojuma apmaksas summu.

Uzskatu, ka „Profesijas laukos” bija viens no veiksmīgākajiem karjeras pasākumiem aizvadītajā mācību gadā, īpaši skolēnu aizrautības un pozitīvo atsauksmju dēļ. Skolēni vēlējās aizkavēties katrā darbnīcā un atgriezties tur atkārtoti, lai izmēģinātu ko jaunu darbā ar klūgām, dziju vai ādu, lai podiņā iedēstītu trešo, ceturto un piekto augu un atgrieztos mājās ar pilnu somu padarīto darbu un pieredzes.

Galvenais ieguvums ir skolēnu gūtā atziņa, ka pastāv ne tikai tādas profesijas, kuru pārstāvjus mēs redzam, piemēram, veikalā, poliklīnikā, skolā un policijā, bet arī daudzas tādas, kurās ir iespējams darboties pašam, strādājot mājās un īstenojot savas idejas.

Organizējot „Profesijas laukos”, es sapratu, ka vienmēr jābūt gatavam uz to, ka precīzi izplānotā pasākuma norise var arī mainīties. Piemēram, ir grūti paredzēt, cik liela būs bērnu aizrautība vai cik grūts būs darāmais darbs. Sākumskolas bērna aizrautību vai darbam vajadzīgo laiku ir grūti ielikt noteiktās robežās. Tomēr ir skaidrs, ka šādu pasākuma formu var lietderīgi izmantot dažādu profesiju grupu iepazīšanai. Tikpat sekmīgi var organizēt arī citas tematiskas profesiju iepazīšanas darbnīcas, piemēram, „Profesijas, kurās nepieciešama laba fiziskā sagatavotība”, „Profesijas, kas saistītas ar dzīvniekiem”, „Ar dabu un augiem saistītās profesijas”.

Nometnē “Radošā uzņēmējdarbība” iepazīst dažādu nozaru pārstāvjus

Raisa Raga

Gulbenes 2. vidusskolas pedagoģe-karjeras konsultante

Gulbenes 2. vidusskola jau vairāk nekā 15 gadus ir biznesa izglītības biedrības *Junior Achievement Latvia* dalībškola un iesaistās praktiskās uzņēmējdarbības izglītības programmā. Jaunieši dibina skolēnu mācību uzņēmumus un piedalās konkursos. Ne vienmēr skolēniem ir viegli atrast interesantu ideju, kādu produktu ražot vai kādus pakalpojumus sniegt. Skolēniem ir grūti izprast uzņēmējdarbību un nākotnē sevi tajā saskatīt. Tas rosināja domu noorganizēt pasākumu „Radošā uzņēmējdarbība”. Bija nepieciešama tāda skolēnu nometne, kas ne vien rosinātu pusaudzus un jauniešus lietderīgi un mērķtiecīgi pavadīt brīvo laiku, bet arī dotu viņiem iespēju labāk iepazīt dažādas profesijas un uzņēmējdarbību, kā arī pilnveidotu viņu priekšstatu par darba pasauli. Nometnei vajadzēja palīdzēt jauniešiem iepazīt sava novada uzņēmējus – darba devējus

un saimnieciskās darbības veicējus – un saprast, kādā jomā viņi nākotnē vēlētos strādāt.

Nometne notika projekta „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” ietvaros, lai aktualizētu karjeras izglītības jautājumus, sniedzot jauniešiem iespēju tikties un strādāt kopā ar dažādu nozaru pārstāvjus – radīt savus produktus kopā ar speciālistiem. Piesātinātā nometnes programma dalībniekiem palīdzēja rast atbildes uz jautājumiem „Kas es vēlos būt?”,

Praktiskās nodarbības zemnieku saimniecībā „Birzupes-2”

„Ko es protu?”, „Ko man vajag?”, „Kas man jādara?”. Skolēniem bija interesanti iepazīt vietējos uzņēmumus, jo ne vienmēr mēs zinām, ko tie ražo, vai tie sadarbojas ar vietējiem vai starptautiskiem uzņēmumiem, kādas ir iespējas tikt pieņemtam darbā. Iepazīstot uzņēmumus tuvāk,

Skolēni iemēģina profesiju

No praktiskas darbošanās līdz gatavam produktam

Modes speciālista darba iepazīšana

uzlabojas motivācija mācīties vai rodas vēlme izveidot pašam savu uzņēmumu.

Sadarbība ar pasākuma organizēšanā iesaistītajām pusēm bija ļoti produktīva. Nometnes organizēšanā lielu atbalstu sniedza Gulbenes 2. vidusskolas skolotāji, īpaši nometnes vadītāja Ramona Ruņģe-Keiša, kā arī Gulbenes novada dome un atsaucīgie vietējie uzņēmēji. Nometnes radošās darbnīcas tika sagatavotas, sadarbojoties ar uzņēmumiem un izmantojot speciālistu pieredzi. Iesaistīto uzņēmumu specializācija un veiksmes stāsti bija jau iepriekš zināmi.

Disku golfa parkā „Stari” harismātiskais SIA „Baltic Disc Golf” līdzīpašnieks Pēteris Pabērzs nometnes dalībniekiem pastāstīja, kādas rakstura iezīmes uzņēmējiem ir nepieciešamas, lai sasniegtu savu mērķi. Inese Veismane, uzņēmuma SIA „Gardums” saimniece, iepazīstināja ar konditora profesiju un atklāja, kāds ir bijis uzņēmuma sākuma posms un kādas grūtības un panākumi ir tagad. Savukārt SIA „Latgran” speciālisti ar

prieku izrādīja savu uzņēmumu, ļaujot aplūkot modernās un sarežģītās iekārtas un novērot kokapstrādes operatora darbu pie vairākiem datoru monitoriem.

Skolēnus interesēja jautājumi par uzņēmuma ražošanas jaudu, darba drošību un speciālistu darba apstākļiem. Modes speciāliste Ineta Sidorova-Raga vadīja radošās darbnīcas, kurās skolēniem no piedāvātajiem audumiem bija jāizveido piegrieztne un pēc parauga jāsašuj un jānoformē „franču lakatiņš”. Komandai sadarbojoties, tapa arī trikotāžas cepure un šalles.

Skolēni iepazīna tērpu dizainera profesiju un runāja par apģērba otrreizējo izmantošanu un pārstrādi. Zemnieku saimniecības „Birzupes-2” īpašnieks Vilis Kļaviņš ar kundzi kopā ar skolēniem sēja sieru, cepa maizi, no reklāmas avīžu papīra klūgām veidoja traukus, bet no vaska – kamīna iedegšanas rozēs. Viņš skolēniem pierādīja, ka arī laukos var nodarboties ar mājražošanu un nodrošināt savu ģimeni ar iztiku.

Šādā veidā skolēni guva labāku

izpratni par uzņēmēju un saimnieciskās darbības veicēju darbu, uzzināja par darba devēju problēmām un to iespējamajiem risinājumiem. Tika iepazītas konditora, galdnieka, gida un lauksaimnieka, kā arī lauku tīpašuma apsaimniekotāja, kokapstrādes operatora, kokapstrādes tehnologa, tērpu dizainera un amatnieka profesija. Nometnes dalībnieki uzlaboja savas praktiskās iemaņas, strādājot radošajās darbnīcās, un nometnē pavadīto laiku novērtēja atzinīgi. Tirdziņā Gulbenes novada domē skolēni saražoto produkciju tirgoja domes darbiniekiem, apmeklētājiem un citiem pircējiem, tā gūstot pirmo pieredzi preču reklamēšanā un pārdošanā. Skolēni cits citu iepazīna un sadraudzējās.

Es guvu apliecinājumu tam, ka labam organizatoram ir jāprot plānot un sadarboties un jābūt izpratnei par resursiem. Viņam ir jābūt atvērtam pret visu jauno un informētam par situāciju novada uzņēmējdarbībā, turklāt viņam ir jāpiemīt augstai atbildības sajūtai visās darbības jomās.

Viesošānās uzņēmumā „Latgran”

Gandarījums par izgatavoto produkciju

Santa Čeirāne

Daugavpils pilsētas
Izglītības pārvaldes
Izglītības atbalsta
nodaļas pedagoģe-
karjeras konsultante

Kurš no nesenajiem karjeras atbalsta veicināšanas pasākumiem Daugavpils novadā jums palicis atmiņā visspilgtāk?

Gada laikā Daugavpilī notiek dažādi karjeras atbalsta veicināšanas pasākumi, kas dalībniekiem palīdz noskaidrot izglītības iespējas, izprast sevi, iepazīt profesiju pasauli un attīstīt dzīvei nepieciešamās prasmes. Vienu pasākumu izcēlt ir grūti, jo tie cits no cita atšķiras un katrā ir kas īpašs. Daudz laika tiek veltīts uzņēmējspēju attīstīšanai un praktisko iemaņu pilnveidošanai. Vienmēr ir interesanti palīdzēt skolēniem īstenot viņu idejas skolēnu mācību uzņēmumos. Sadarbībā ar VIAA organizējam nozaru seminārus, kas ļauj izziņāt katras nozares mazāk zināmās puses. Šogad tāds bija medicīnas nozarē. Uz šo pasākumu bija uzaicināti dakteri klauni, kas, izspēlējot nelielu efidi, atklāja savu ikdienas darbu, notikumus un sarunas, kā arī to, kāds emociju spektrs ir jāpiedzīvo šajā darbā, – tas skar ne vien prātu, bet arī sirdi un dvēseli.

Kādas kompetences ir nepieciešamas, lai varētu iniciēt un īstenot karjeras atbalsta aktivitātes novadā?

Galvenais ir pārliecība, ka tas, ko tu dari, ir svarīgi un nepieciešami, ka tam ir nozīme un jēga. Ir vajadzīga mērķtiecība, sadarbības un komunikācijas prasmes, atsaucība un izpalīdzība.

Kāda ir pašvaldības loma karjeras atbalsta nodrošināšanā novadā?

Pašvaldības loma ir nozīmīga. Daugavpils pilsētas Izglītības pārvaldē ir štata vienība „pedagoģis karjeras konsultants”. Tā ir priekšrocība, proti, tie ir laika un iespēju resursi, ko var izmantot, lai nodrošinātu karjeras atbalstu izglītības ieguvējiem pašvaldībā. Veicot šos pienākumus, visus skolu pedagogus karjeras konsultantus var apvienot Karjeras konsultan-

tu metodiskajā apvienībā. Tas savu kārt ļauj kopīgi plānot un organizēt dažādus pasākumus gan skolēniem, gan pedagogiem. Tas arī atvieglo partneru piesaistīšanu un sadarbības tīkla veidošanu pilsētā. Darbs ir vērst uz pašvaldību kopumā, nevis uz kādu atsevišķu izglītības iestādi.

Kā jūs veidojat sadarbību novadā un ārpus tā?

Daugavpilī jau ir stabils sadarbības partneru loks, kuri ir ieinteresēti iesaistīties karjeras izglītības atbalsta pasākumos. Sadarbības partneri nāk arī ar savām iniciatīvām. Veiksmīga sadarbība notiek ar Daugavpils Universitāti, Rīgas Tehniskās universitātes filiāli un Daugavpils profesionālās izglītības iestādēm. Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Latgales plānošanas reģiona Latgales uzņēmējdarbības centrs, Daugavpils Biznesa inkubators un biedrība „JCI” atbalsta jauniešus, popularizējot un pilnveidojot biznesa izglītību. Arī citas kultūras un izglītības iestādes un vietējie uzņēmumi parasti ir atsaucīgi un palīdz jauniešiem iepazīt profesiju pasauli. Tāpat laba sadarbība ir izveidojusies ar VIAA un dažādu nozaru asociācijām.

Kuri pašvaldības resursi ir nozīmīgākie karjeras atbalsta veicināšanā?

Lai varētu veicināt un attīstīt karjeras iniciatīvas, kā arī uzlabot karjeras atbalsta pakalpojumu pieejamību, nozīmīgs ir visu aspektu kopums – gan finansējums, gan infrastruktūra, gan citi resursi, kas palīdz attīstīt un pilnveidot atbalsta sistēmu, –, bet pats nozīmīgākais resurss ir cilvēki, kas pārstāv iepriekš minētās iestādes un uzņēmumus. Nav būtiski, vai tas ir augstskolas pasniedzējs, uzņēmējs, iestādes vadītājs vai darbinieks, – galvenais ir atsaucīgs un sadarbībai atvērts cilvēks. Tā kā karjeras izglītība aptver dažādas jomas, var teikt, ka ir pat vairākas komandas, kas palīdz īstenot ieceres karjeras izglītības jomā.

Kas kavē ar karjeras atbalstu saistīto ieceru īstenošanu?

Daugavpilī ir gana daudz karjeras izglītības iniciatīvu. Reizēm ierobežo laika trūkums un noslogotība. Vērojams arī iniciatīvas un motivācijas trūkums, taču, ja pasākumus plā-

no un organizē laicīgi, tad ieceres var īstenot, kā iecerēts.

Kur, jūsu prāt, slēpjas Daugavpils novada karjeras atbalsta sistēmas unikalitāte?

Daugavpils plusi: tā ir pietiekami liela pilsēta ar daudzām iespējām atrast gan atsaucīgus cilvēkus, gan sadarbības partnerus, lai attīstītu un pilnveidotu karjeras izglītības darbu. Liela nozīme ir arī tam, ka pašvaldībā ir atbildīgais par karjeras jautājumiem, taču Daugavpils nav vienīgā šāda pilsēta – tā ir arī Liepājā, Jelgavā, Valmierā un citur Latvijā.

Kas ir galvenie priekšnoteikumi efektīvu karjeras atbalsta pakalpojumu pieejamībai novadā?

Svarīgākais priekšnoteikums ir pašvaldības izpratne un pārliecība, ka tas, kas tiek darīts karjeras izglītības jomā, patiesi sniedz atbalstu skolēniem un viņu vecākiem. Tikpat svarīgi ir cilvēki, kas sniedz karjeras atbalsta pakalpojumus un uzlabo to pieejamību. Būtiski ir arī kopīgi mērķi.

Darbs karjeras izglītības jomā ir radošs, tāpēc ne vienmēr prognozējams. Esmu satikusi daudz interesantu cilvēku, kurus vēlos uzaicināt uz Daugavpili, lai viņi dalītos pieredzē ar mūsu jauniešiem; tāpat arī Daugavpilī visi resursi vēl nav izmantoti. Tā kā mums ir radoši un iniciatīvas bagāti sadarbības partneri, domāju, ka interesantu pasākumu ideju netrūks. Svarīgi, lai tie būtu saistoši jauniešiem, lai tie viņus bagātinātu un liktu aizdomāties par sevi un savām vērtībām.

Kurp, pēc jūsu domām, virzās karjeras atbalsta sistēma Latvijas novados?

Par savu izglītības un karjeras ceļu atbildīgs ir katrs pats – katrs pats pieņem lēmumus. Skolas un pašvaldības uzdevums ir radīt apstākļus, lai cilvēkiem būtu iespēja izziņāt savu personību un izpētīt izvēles variantus, kā arī lai būtu apgūta prasme orientēties piedāvājumā. Ņemot vērā izmaiņas Izglītības likumā, kā arī valstī notiekošās aktivitātes – VIAA iniciatīvas un iesaistīšanos ESF projektā „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs” –, karjeras jautājumiem veltītā uzmanība būs gana liela arī turpmākajos gados.

Profesionālo prasmju izcilība kā vērtība karjeras izaugsmē

Aleksandra Joma
Valsts izglītības
attīstības aģentūras
Informācijas un
karjeras atbalsta
departamenta
Profesionālās
meistarības konkursu
nodaļas vecākā
eksperte

Šī gada septembrī Latvijas Bankas organizētajā konferencē „Izglītība: no viduvējības uz izcilību” diskusijas dalībniekus vienoja atziņa, ka tikai labi izglītota, globāli konkurētspējīga jaunā paaudze nodrošinās ilgtermiņa stabilitāti un veidos pamatu turīgai valstij nākotnē. Diemžēl konferencē, kas bija saistīta ar vidējo un augstāko izglītību, netika runāts par izcilību profesionālajā izglītībā. Kā faktori, kas ietekmē vēlamo reformu īstenošanu izglītībā, tika minēts skolotāju skaits, kvalifikācija un darba samaksa, taču izcilību profesionālajā izglītībā nevar panākt tikai ar skolotājiem. Ir jābūt ciešai sasaistei ar darba pasauli, nosakot gan izglītības saturu, gan tā apguves metodes

mācību procesā, gan arī skolotāju iespējas pilnveidot savas kompetences saistībā ar mūsdienīgām ražošanas tehnoloģijām.

Profesionālās izglītības audzēkņu spēju un talantu izkopšanu veicina arī dalība profesionālās meistarības konkursos, kuru darba uzdevumus izstrādā un darba izpildi vērtē nozaru eksperti, savukārt konkursantiem sagatavoties palīdz skolotāji. Šādu konkursu „SkillsLatvia 2017” šī gada aprīlī Starptautiskajā izstāžu centrā „Ķīpsala” organizēja VIAA. Šajā konkursā un tā pusfinālos 17 prasmju nominācijās piedalījās 195 konkursanti. Konkursa darba uzdevumu izstrādē un vērtēšanas komisijās tika iesaistīti 74 nozaru eksperti. Daudziem konkursantiem tā bija pirmā reize, kad viņi varēja apliecināt savas zināšanas un prasmes starp līdztiniekiem no citām skolām, bet uzvarētāji tika iekļauti sagatavošanas programmā dalībai starptautiskajos konkursos „EuroSkills” un „WorldSkills”. Praksē ir pierādījies, ka gatavošanās konkursiem un tajos gūtā pieredze palīdz jauniešiem sasniegt izcilību izvēlētajā profesijā un

veidot sekmīgāku karjeru nākotnē.

Starptautiskajā konkursā „WorldSkills 2017”, kas no 14. līdz 19. oktobrim norisinājās Abū Dabī, Apvienotajos Arābu Emirātos, Latvijas konkursantu komanda piedalījās astoņās prasmju nominācijās – grafiskais dizains, interneta lapu dizains un izstrāde, elektriskās instalācijas, mēbeļu izgatavošana, ēdienu gatavošana, skatlogu dizains un noformēšana, smago spēkratu remonts un apkope, modes tehnoloģijas. Latvijas komandas sagatavošanas programmā bija iekļauti 36 kandidāti – gan konkursa „SkillsLatvia 2017” attiecīgo nomināciju laureāti, gan arī iepriekšējā atlases gada starptautisko konkursu kandidāti, kas bija palikuši rezervistu statusā. Pēc vairāk nekā sešus mēnešus ilgas profesionālo prasmju izkopšanas nozaru labāko ekspertu vadībā pēdējā atlases konkursā noskaidrojās astoņi labākie dalībnieki.

Latvijas pārstāvju sniegums konkursā „WorldSkills 2017” ir vērtējams kā labs, jo kopvērtējumā starp 77 valstīm Latvijas komanda bija 25. vietā. Izcilības medaļu saņēma trīs Latvijas konkursanti, kas 799 punktu vērtējuma skalā bija ieguvuši vismaz 700 punktus. Izcilības medaļu nominācijā „Grafiskais dizains” saņēma Katrīna Elizabete Sīle no Rīgas Valsts tehnikuma; par labāko sniegumu valsts komandā viņa ieguva arī titulu Best of Nation. Nominācijā „Elektriskās instalācijas” izcilības medaļu saņēma Andis Lācis no Rīgas Valsts tehnikuma, bet nominācijā „Skatlogu dizains un noformēšana” – Linda Vilka no Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas. Apsveicam Latvijas izcilniekus! Paldies mūsu lieliskajiem nozaru ekspertiem, kas nesavtīgi veltīja savu laiku, zināšanas un prasmes, lai palīdzētu konkursantiem celt savu profesionālo meistarību.

Nacionālais jauno profesionālo meistarības konkurss „SkillsLatvia 2018” notiks Rīgā 2018. gada 24.–27. aprīlī.

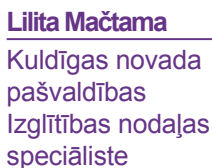
Vairāk par notikušajiem un plānotajiem meistarības konkursiem lasiet vietnes www.viaa.gov.lv sadaļā SkillsLatvia.

SkillsLatvia komanda dodoties uz starptautisko konkursu WorldSkills 2017

WorldSkills 2017 konkursa noslēgumā ar trim iegūtām medaļām par izcilību

Ir būtiski, lai mācību procesa īstenotāji saprastu, ka dzīvē grūti atrast situāciju, ko var atrisināt, izmantojot tikai vienā mācību priekšmetā apgūtās zināšanas un prasmes. Tas nozīmē, ka arvien vairāk ir jāmācās starpdisciplināri. Starpdisciplināri veidoti uzdevumi nodrošina

Lai notiktu dziļāka mācīšanās, ir jāpievēršas trešā un ceturtā līmeņa uzdevumiem. Trešā līmeņa uzdevumos skolēns analizē, izmanto, argumentē, salīdzina jeb pretstata, kritizē, noskaidro cēloņus, integrē, secina, konstruē, prognozē, risina problēmu. Skolēna domāšana ir saistīta ar vairākām svarīgām domām vai idejām, kuras viņš spēj savstarpēji sasaistīt. Ceturtā līmeņa uzdevumos skolēns rada, vispārina, veido hipotēzi, reflektē, teoretizē, izsaka formulu, izveido, izgudro. Skolēna domāšana ir saistīta ar vairākām svarīgām domām vai idejām, kuras viņš spēj sasaistīt savstarpēji un ar jaunām idejām, spēj paskatīties uz tām jaunā, atšķirīgā veidā.

Līdzdalības caurvija – domā un rīkojas kā atbildīgs sabiedrības pilsonis, balstoties uz izpratni par daudzveidīgām interesēm un vēlmi sadarboties ar citiem, lai kopīgi risinātu kompleksas problēmas, kas skar cilvēces nākotni un ilgtspējīgu attīstību, apzinās, izvērtē, risina pretrunīgas un kompleksas problēmas, spēj sadzīvot ar neskaidrību un viennozīmīgām situācijām.

C

Ko nozīmē būt projekta “Jauniešu garantija” karjeras konsultantam

Ieva Randere

Projekta „Jauniešu garantija” karjeras konsultante Rīgā

Karjeras konsultāciju joma Latvijā, salīdzinot ar citām valstīm, ir samērā jauna, un darba iespējas karjeras speciālistiem pašlaik ir visai mazas. Konsultanti pārsvarā strādā skolās, augstskolās, Nodarbinātības valsts aģentūrā, darbojas privāti vai iesaistās valsts un ES līdzfinansētos projektos. Viens no šādiem projektiem ir Eiropas Savienības fondu projekts „Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros”.

Projekta „Jauniešu garantija” (turpmāk tekstā – JG) gaitā 17–29 gadus veci jaunieši vienu vai pusotru gadu bez maksas iegūst profesionālo izglītību kādā no vismaz 30 profesionālās izglītības iestādēm – koledžām, kompetenču centriem, arodskolām, profesionālajām vidusskolām – visā Latvijā. Šajā laikā viņi saņem bezmaksas mācību līdzekļus un stipendiju 70–115 EUR apmērā. Šī projekta profesijas var apgūt jebkurš interesents, kurš atbilst projekta nosacījumiem, tomēr lielākoties tās izvēlas jaunieši, kuriem interesē praktiskas profesijas un ir būtisks mācību ilgums. Tāpat daudzi jaunieši pēc vidusskolas absolvēšanas nav gatavi pieņemt izšķirošo lēmumu par studijām noteiktā jomā, piemēram, medicīnā, jo vēl nav pārliecināti, ka tā būs viņiem piemērota, un baidās sākt vairākus gadus ilgas studijas. JG ļauj pakāpeniski sākt profesijas apguvi, piemēram, sākumā kļūt par māsas palīgu vai zobārsta asistentu un pēc tam sākt studijas augstskolu piedāvātajā māszinību vai zobārstniecības programmā.

Par JG jaunieši lielākoties uzzina internetā, no vecākiem, kam bieži ir nozīmīga loma savu bērnu karjeras lēmumu pieņemšanā, kā arī no draugiem un citiem jauniešiem, kuri absolvējuši JG. Vairums jauniešu atzīst, ka viens no galvenajiem

Sniedzot konsultācijas izstādē “Skola”

iemesliem dalībai programmā ir materiālais aspekts – iespēja mācīties par velti. Izdevīgs ir arī īsais laika posms, kurā profesiju var iegūt. JG karjeras konsultanta pienākums ir informēt potenciālos programmas dalībniekus par iespēju iesaistīties šajā projektā, tāpēc JG konsultants sadarbojas ar vispārējo izglītības iestāžu karjeras koordinatoriem, NVA un privātajiem karjeras konsultantiem, kā arī citu valsts un pašvaldības iestāžu darbiniekiem, kas ikdienā strādā ar jauniešiem jauniešu centros, sociālajā dienestā, bibliotēkās un citur, lai jauniešiem

būtu pieejama informācija par šo projektu.

Karjeras konsultanti šajā projektā ir nevis piesaistīti vienai izglītības iestādei, bet darbojas vairākās sava reģiona izglītības iestādēs. Kopā šajā projektā ir iesaistīti astoņi JG karjeras konsultanti – divi Rīgā, divi Vidzemē, divi Latgalē, viens Zemgalē un viens Kurzemē. Konsultantu galvenais uzdevums šajā projektā ir palīdzēt jauniešiem izziņāt savas spējas, prasmes un īpašības, kā arī izvirzīt mērķus, lai varētu iesaistīties darba tirgū un sākt karjeru jaunā profesionālās darbības jomā. Šajā

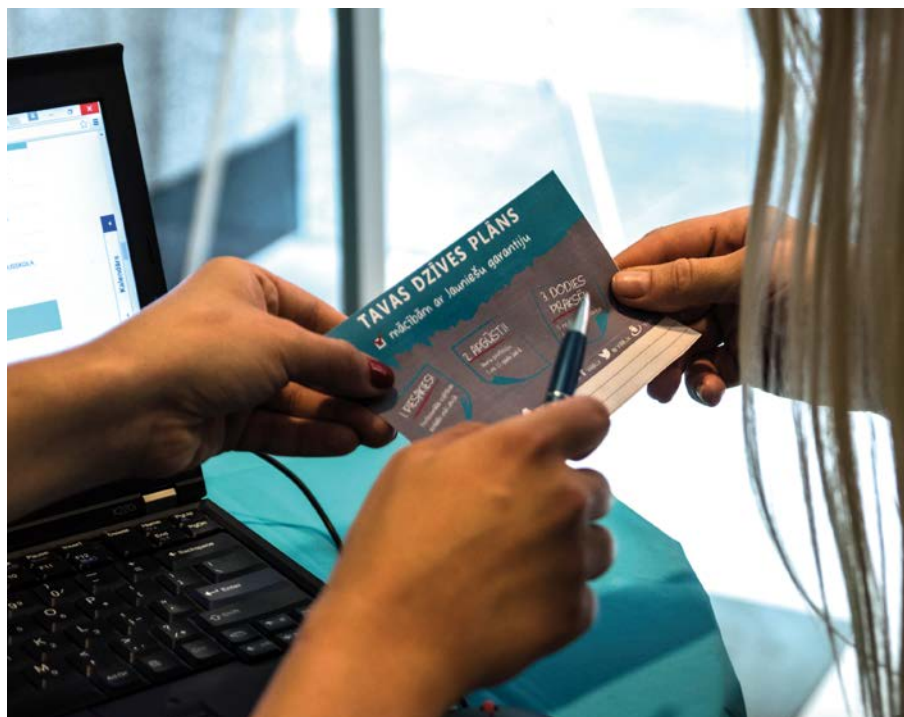
I. Randere stāsta par “Jauniešu garantija” sniegtajām iespējām

nolūkā jauniešiem ir jāiemācās uzrakstīt savu dzīvesgājumu (CV) un motivācijas vēstuli, jāsatavojas darba intervijai, jāizvēlas piemērota prakses un darba vieta, kā arī jānoskaidro tālākizglītības iespējas.

Karjeras konsultants sadarbībā ar šī projekta koordinators izglītības iestādē ik mēnesi saplāno un sniedz jauniešiem karjeras konsultācijas grupā vai individuāli. Konsultācijas katrā skolā ir jāsatavojas ar stundu sarakstu un pedagoga grafiku, konsultantam ir jāspēj iejusties katras skolas vidē, sadarboties ar personālu un klašu audzinātājiem, kā arī jābūt informētam par to, kas skolā notiek. Tā kā profesiju jaunieši apgūst īsākā laika posmā nekā parasti, mācības ir intensīvas un karjeras atbalstam jābūt regulāram, tomēr tādā, kas nekavē mācību procesu.

Karjeras konsultanta darbs daļēji līdzinās karjeras konsultanta pienākumiem profesionālās izglītības iestādēs, taču tam ir sava specifika. Viens no lielākajiem izaicinājumiem ir tas, ka mērķgrupas jauniešiem ir atšķirīgs vecums, izglītība un dzīves pieredze. Vienā grupā var būt jaunieši ar pamatzglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību, jaunieši ar nepabeigtu izglītību, jaunieši ar darba pieredzi un bez tās, jaunieši, kas ir bijuši vadošā amatā citā profesionālās darbības jomā, taču nav ieguvuši kvalifikāciju, jaunās māmiņas u.c. Atšķirīga ir arī projekta dalībnieku motivācija apgūt profesiju. Kāds jauniešs jau strādā izvēlētajā jomā un vēlas iegūt izglītību apliecināšu dokumentu, cits mācās, lai uzlabotu savas prasmes, piemēram, apgūtu ēst gatavošanu, matu veidošanu, apģērbu šūšanu vai pilnveidotu ikdienas dzīvē nepieciešamās komunikācijas prasmes. Ir arī tādi jaunieši, kas vēlas izmēģināt noteiktu profesiju, lai pārliecinātos, vai tā viņiem ir piemērota.

JG piedāvā apgūt vairāk nekā 70 profesijas dažādās izglītības iestādēs, tāpēc konsultantam jābūt informētam par šo profesiju vietu darba tirgū, nemitīgi jāpēta piedāvātās profesijas un izaugsmes iespējas tajās. Katrai profesijai ir savas raksturīgās iezīmes, taču lielākoties jaunieši, kas izvēlas kādas JG profesijas apguvi, ir orientēti uz praktiska

Jauniešu garantijas konsultācijas TC Galerija Centrs

vai tehniska darba veikšanu un roku darbu. 15 nedēļas no visa mācību procesa viņi pavada praksē, tāpēc arī karjeras konsultantam, veidojot grupu nodarbības, ir jāspēj domāt praktiski – mazāk teorijas, vairāk praktisku uzdevumu un piemēru. JG karjeras konsultantam ir jāprot pielāgoties dažādām grupām un katram jauniešim jāmeklē sava pieeja.

Papildus karjeras konsultanta tiešajiem pienākumiem JG konsultantam jāveic arī daļa no tiem pienākumiem, ko skolā veic pedagogs-karjeras konsultants. JG konsultantam ir jāseko līdzi jauniešu sekmēm un kavējumiem, jāapmeklē jauniešu prakses vietas un, ja nepieciešams, jāsniedz atbalsts tiem audzēkņiem, kam radušās grūtības profesijas apguvē vai zudusi motivācija mācīties un jāveido alternatīvs karjeras plāns. Tā kā mācības ir intensīvas, jauniešiem bieži ir jātiek galā ar lielu slodzi un dažādām grūtībām profesijas apguvē. Visbiežāk tās ir bailes, šaubas par profesijas izvēli, neizlēmība, nepārliecinātība, perfekcionisms, slinkums, motivācijas un valodu prasmes trūkums, veselības problēmas un neprasme plānot laiku – to jaunieši parasti min kā vienu no lielākajiem šķēršļiem.

Dažkārt jauniešiem ir grūtības ar mācību un privātās dzīves savienošānu un laika trūkumu – dažiem ir

jāstrādā, starp studentiem ir jaunās māmiņas, daudziem ir ģimene un bērni un var rasties piemēram, grūtības ar slima bērna pieskatīšanu mācību laikā.

Lielākā daļa JG izglītības ieguvēju dzīvo patstāvīgu pieauguša cilvēka dzīvi, tomēr ir arī daudzi tādi, kas tūlīt pēc vidusskolas beigšanas ir devušies uz citu pilsētu vai reģionu, tāpēc viņiem pie jaunās vides un izglītības iestādes ir jāpierod. Bieži jaunieši skumst pēc ģimenes un mājām, līdz ar to karjeras konsultantiem jāsniedz arī psiholoģiskais atbalsts, kas profesionālajās skolās lielākoties atsevišķi netiek piedāvāts. Kad jaunieši mācības ir beiguši, JG konsultants sazinās ar absolventiem un mācības pārtraukušajiem jauniešiem, lai apkopotu informāciju par viņu turpmākajām darba un mācību gaitām.

JG konsultanta darbs ir dinamisks, tas prasa patstāvību un laika plānošanu un sniedz iespēju padziļināti iepazīt dažādas profesijas un dažādu darba vidi, kas ir viens no interesantākajiem karjeras konsultanta darba aspektiem.

Vairāk par projektu „Jauniešu garantija”, par uzņemšanas nosacījumiem un jauniešu veiksmes stāstiem var uzzināt VIAA interneta vietnē sadaļā Jauniešu garantija (www.viaa.gov.lv/jauniesugarantija).

Doties pirmajā studiju vizītē uz Islandi – vienu no savdabīgākajām pasaules valstīm ar vulkāniem, geizeriem un ūdenskritumiem – man, jaunam Latvijas Karjeras attīstības atbalsta asociācijas biedram, patiešām bija liels izaicinājums. Šajā vizītē piedalījās arī pieci Slovēnijas *Euroguidance*, *Europass* un *EQF* pārstāvji.

krīze Islandi skāra vienu no pirmajām un sevišķi smagi.

Studiju vizīte ilga no 2017. gada 27. līdz 30. augustam, un tās programma bija ļoti piepildīta. Tā kā Reikjavīka nav pārāk liela, apmeklējot dažādas iestādes un centrus, daudz pārvietojāties kājām. Tikām iepazīstināti ar Islandes izglītības sistēmu un darba tirgu, ar mūžizglītības iespējām, kā arī karjeras konsultēšanas un atbalsta sistēmu. Bijām organizācijā, kurā vienuviet darbojas trīs starptautiskie tīkli – *Euroguidance*, *Europass* un *EQF*. Uzzinājām, kādas priekšrocības un trūkumi ir tam, ka visi trīs tīkli līdzdarbojas vienā organizācijā.

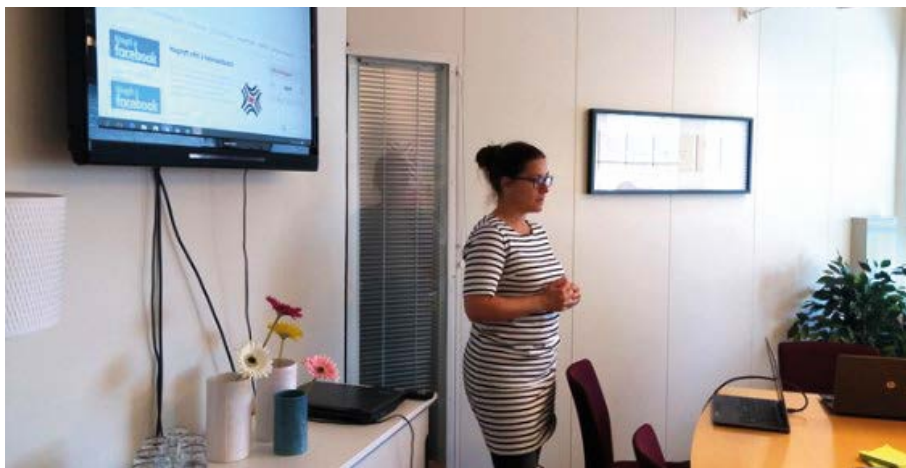
Vizīte sākas Islandes pētījumu centrā Rannís, kas bija mūsu uzņemošā organizācija Islandē. Agusts Ingtorsons (*Ágúst H. Ingthórsson*), Izglītības un kultūras nodaļas vadītājs, mūs iepazīstināja ar galvenajām Rannís aktivitātēm. Tās ir: cieša sadarbība ar Islandes Zinātnes un tehnoloģiju politikas padomi; profesionālas palīdzības sniegšana, sagatavojot un īstenojot valsts zinātnes un tehnoloģiju politiku; Islandes līdzdalības koordinēšana un veicināšana tādās Eiropas programmās kā „Apvārsnis 2020”, „Erasmus+” un „Radošā Eiropa”; sabiedrības izpratnes sekmēšana par pētniecību un

inovācijām; izglītības un kultūras veicināšana Islandē. Rannís pārvaldīto līdzekļu apjoms 2016. gadā bija 90 miljoni eiro. Starptautiskā sadarbība nodrošina pieeju zināšanām un lielajam tirgum, mācīšanās pieredzi, konkurētspējīgu finansējumu, piekļuvi pētniecības objektiem un starptautisko pieredzi. Agusts Ingtorsons uzskata, ka labāk līdzekļus ir ieguldīt konkrētā projektā, kas ilgst noteiktu laika posmu, nekā ieludināt vispārējā izglītības sistēmā. Pašlaik centrā Rannís strādā ap 50 darbinieku, kas vajadzības gadījumā cits citu var aizvietot, jo pārzina arī kolēģu darbu. Veikt atšķirīgus pienākumus esot daudz interesantāk.

Ar Izglītības un apmācības pakalpojumu centra (ETSC) darbību mūs iepazīstināja projekta menedžere Fjola Marija Larusdotira (*Fjola María Lárusdóttir*). Izglītības un apmācības pakalpojumu centru izveidoja Islandes Darba konfederācija un Islandes darba devēju konfederācija. ETSC sadarbojas ar Izglītības, zinātnes un kultūras ministriju un administrē Izglītības un mācību fondu pieaugušo izglītībai. ETSC galvenais mērķis ir veidot pieaugušo izglītības programmas un paaugstināt to kvalitāti, kā arī sekmēt neformālās izglītības atzišanu. ETSC izstrādā konsultācijas un norādīju-

Mūsu latviešu-slovēņu grupa Rannís ofisā kopā ar Ms.Dóra Stefánsdóttir

Ms. Ingibjörg Kristinsdóttir, karjeras vadības projektu vadītāja

mus tiem, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību. Šo mērķgrupu veido apmēram 28 % Islandes darba ņēmēju, kas nav pabeiguši vidējās izglītības pirmo posmu. Viņiem tiek dota iespēja iegūt izglītību un uzlabot savu stāvokli darba tirgū.

ETSC sadarbojas ar 14 mūžizglītības centriem un apmācības īstenotājiem visā valstī. Centrs koordinē šīs jomas attīstību, atbalsta pakalpojumu sniedzējus, pārrauga kvalitāti un rezultātus. Lūk, daži no ETSC darba rezultātiem: kopš 2003. gada akreditētā mācību programmā piedalījušies 28 885 cilvēki un gadā notikušas 10 000 karjeras vadības konsultācijas. Karjeras konsultanti galvenokārt sniedz pieaugušajiem informāciju par formālo un neformālo izglītību, palīdz karjeras attīstībā, veido saikni starp izglītību un darbu,

konsultē darba meklētājus un studentus, sadarbojas ar sociālajiem dienestiem.

Islandes Izglītības un darba karjeras atbalsta asociācija meklē veidus, kā veicināt un stiprināt individuus, sniedz informāciju par izglītību un nodarbinātību, palīdz īstenot karjeras maiņu, sniedz konsultācijas uzņēmumiem un iestādēm. Kā atzīst karjeras vadības projektu vadītāja Ingibjerga Kristinsdóttira (*Ingibjörg Kristinsdóttir*), šī centra apmeklētāji lielākoties ir vecāki par 20 gadiem un bez formālās izglītības. Pārsvarā šie klienti ir jāauzicina, viņi nenāk paši, jo daudzi ir dzīves problēmu un apstākļu salaukti. Asociācijas stiprās puses ir dažādas komisijas un spēcīga komanda, kas tiekas vismaz divas reizes mēnesī, raksta avīzēm rakstus un iet uz skolām.

Islandes Universitātē apmeklējām Studentu karjeras konsultāciju centru, kur iepazīnāmies ar tā darbību un karjeras konsultantu maģistra izglītības programmu. Ar studentiem ikdienā strādā pieci konsultanti, kam ir labi jāpārzina arī citu valstu karjeras un izglītības sistēmas, jo Islandes Universitātē studē ļoti daudz ārzemju studentu no vismaz 28 valstīm.

IDAN ir privāts bezpeļņas izglītības centrs, ko atbalsta Rūpniecības un pakalpojumu darba devēju un darbinieku konfederācija. 2017. gada rudenī šeit tiks piedāvāti vairāk nekā 140 praktiskās apmācības kursi, kas ļaus apgūt visdažādākās profesijas – metinātājs, miesnieks, kuģa pavārs, frizieris, jūras inženieris, autokrāsotājs u.c. Uz kursiem var pieteikties no 23 gadu vecuma, ja ir trīs gadu darba pieredze. Centrā IDAN strādā četri mācību un nodarbinātības konsultanti, kas sniedz atbalstu aroda iegūšanas procesā, nodrošina konsultācijas darbavietās un īsteno individuālu vadību mūžizglītības apmācībā. Daudziem no grupas ir mācīšanās grūtības un palīdzība vajadzīga vismaz pirmos sešus mēnešus, dažreiz vēl ilgāk. Centrā IDAN ir vienota IT sistēma, kurā var redzēt, ko katrs kurss dalībnieks ir pabeidzis un kāda ir viņa kvalifikācija.

Man, skolā strādājošam pedagogam - karjeras konsultantam, „saldais ēdiens” bija iegūtā informācija par izglītību un apmācību Islandē.

- Pirmsskolas izglītība Islandē nav obligāta, bet vairums 2–5 gadus veco bērnu pirmsskolas izglītības iestādes apmeklē.
- Pēdējos gados 6–16 gadus vecajiem bērniem parādās problēmas ar lasītprasmi; tiek meklēti risinājumi.
- Daudzās skolās uz katrām 350 bērniem strādā viens karjeras konsultants, jo visiem bērniem ir jābūt iespējai izmantot karjeras konsultanta pakalpojumus.
- Obligāto izglītību ir ieguvuši 26 % no darba ņēmējiem, un mācības ir bez maksas.
- Gala eksāmenos izkritušo nav –

Ms. Ingibjörg Kristinsdóttir, karjeras vadības projektu vadītāja

Islandes Universitāte

→ 13. lpp turpinājums

IDAN mācību vide

IDAN praktisko apmācību telpas

visi skolēni pēc tam var iegūt vidējo izglītību.

- 98 % no obligātās skolas beidzējiem sāk vidējās izglītības ieguvi, bet jau pirmajā gadā atbīrums ir gandrīz 30 %. Jaunieši izvēlas pamest skolu un sākt strādāt, lai paši būtu finansiāli neatkarīgi. Viņuprāt – kāpēc jāpaliek skolā, ja var strādāt?

- Vidējo izglītību ir ieguvuši 38 % strādājošo.

- Vispārējā izglītība ir daudz populārāka nekā profesionālā izglītība – vecāki grib, lai viņu bērni vēlāk studētu.

- Universitātes izglītība ir 36 % strādājošo. Islandē kopumā ir septiņas universitātes. Vīrieši pārsvarā izvēlas studēt biznesu un datorzinātnes, bet sievietes – psiholoģiju un datorzinātnes. Pēc ekonomiskās krīzes daudzi gados vecāki cilvēki atgriezās universitātē, lai pabeigtu grāda iegūšanu.

- Pieaugušo izglītība ir labi attīstīta, un visizplatītākā tās forma ir kursi ārpus mācību iestādēm, darbavietās.

Studiju vizīte beidzās mūžizglītības centrā Suðurnesjum (MSS), kas

atrodas Islandes dienvidrietumu daļā netālu no lidostas un kur cilvēki uz bezmaksas konsultācijām var ienākt „no ielas”. Šajā mūžizglītības centrā strādā 16 cilvēki; trīs no tiem ir konsultanti, kas strādā uz vietas un apkalpo 20 000 apgabala iedzīvotāju. Centra mērķgrupa ir 18–60 gadus veci cilvēki ar zemu formālās izglītības līmeni vai bez izglītības. Konsultanti viņus cenšas sasniegt gan ar Facebook, gan ar nodarbinātības aģentūru palīdzību. Ļoti daudz pieaugušo nāca mācīties pēc 2011. gada krīzes – tik daudz klientu MSS iepriekš nebija bijis. MSS piedāvā apgūt prasmes, kas nepieciešamas tūrisma, apkalpojošajā un sociālās aprūpes jomā. Imigrantiem te ir iespēja apgūt islandiešu valodu, un dažkārt islandiešu valoda tiek mācīta darbavietā, jo tad var labāk saprast, kas saistībā ar darbu būtu jāiekļauj mācību saturā. Savukārt uzņēmumiem tiek piedāvāti dažādu valodu un datorprasmes kursi. Centra konsultante Jonina Magnusdótira (*Jónína Magnúsdóttir*) ir vadījusi kursus pat uz zvejas kuģa. MSS piedāvā apmācības arī invalīdiem un bezdarbniekiem. Starp konsultantu un konsultējamo neatrodas galds – ar to klientiem tiek nodota ziņa: „Mēs esam te, lai jums palīdzētu.” Kā stāstīja paši konsultanti, par pozitīvu viņu darba rezultātu liecina ne tikai tas, ka cilvēks iekļaujas darba tirgū, bet arī viņa laimīgā seja un uzlabotā dzīves kvalitāte.

Zvejniecība Islandē jau izsenis bijusi ļoti izplatīta – mazie zvejas kuģi krasta tuvumā

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Informācijas un karjeras atbalsta departaments

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
tālr.: 67830829; fakss: 67814344
e-pasts: euroguidance@viaa.gov.lv

EIROPAS SAVIENĪBA

Ziņu izdevuma izstrādi līdzfinansē Eiropas Komisija.

Izdevums atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisija nav atbildīga par tajā ietvertās informācijas lietojumu.